

Mobil v dětských rukou může ublížit víc, než si myslíme

Současná generace dětí vyrůstá s mobilem v ruce a připojením k internetu. I když je mobilní telefon prostředkem především pro komunikaci, stále více se mluví o jeho negativním vlivu. O nebezpečí, které na děti číhá v online prostředí, jsme si povídali s vedoucím projektu E-Bezpečí Kamilem Kopeckým.

Juraj Aláč

Mobil v rukou dítěte. Podle vás přítel či nepřítel?

Na mobil se musíme vždy dívat ze dvou úhlů pohledu. Na jedné straně je to super nástroj, perfektní pomůcka, která umožňuje dítěti komunikovat s rodiči, pomůže vyhledávat informace na internetu a tak dále, na druhé straně s sebou ale nese rizika, která nelze podceňovat. Internetové prostředí není jen zdravé a prospěšné. Přes data v mobilu se dítě dostává i k závadnému obsahu jako je pornografie, extremistický obsah nebo nevhodná videa, třeba z kafilérií či válečných konfliktů. Dalším obrovským rizikem je komunikace s neznámými lidmi. K čemu by na ulici došlo jen obtížně, je ve virtuálním světě snadné a běžné.

Co si pod tím máme představit konkrétně? Co dětem v online světě hrozí?

Nejrozšířenější je klasická kyberšikana, zažívá ji zhruba 10 procent celé populace a 40 procent dětí. Kyberšikana představuje urážky, nadávky, vytvoření ponižující fotky nesexuálního charakteru. Další vysoce rizikovou oblastí je tzv. sexting. I ten provozují děti mezi sebou a jde o vzájemné sdílení vlastních intimností, intimních materiálů, fotek a videí. A pak už zmiňovaná vysoce nebezpečná komunikace s neznámými lidmi, kdy může jít až o kybergrooming, což je manipulace dospělé osoby, která cílí na to, aby se s ní dítě následně setkalo v reálném světě. Zde pachatel předstírá, že je také dítě, tedy že dítě komunikuje s jiným dítětem a chce se setkat osobně. Sexuální zneužití pak přizná jedno z deseti dětí, ostatní mlčí.

V jakém věku je dítě ohroženo nejvíce a dokdy vlastně hovoříme o dítěti?

Dítě se vyvíjí. Zatímco ve věku šest až osm let nemá potřebu navazovat kontakty s neznámými lidmi a chce si na mobilu hrát nebo sledovat videa na Youtube a influencery,

okolo třináctého roku s nástupem puberty se zájem o komunikaci s cizími lidmi prudce zvyšuje, navíc mu začíná fungovat už i sexualita a s tím se spojí právě rizikový sexting. Jde o zhruba 15 procent dětí, které jsou ochotné poskytnout někomu jinému intimní materiály. Od 15 let sice mohou mít děti sex, ale tyto materiály nejčastěji vznikají i bez sexuálního aktu, kdy jsou součástí soukromé komunikace nebo slouží jako památka na to, co proběhlo. Po nějakém čase nebo po rozchodu páru pak zůstává v rukou jednoho velmi nebezpečný materiál, který se dá použít k útoku, vyhrožování, vydírání a dehonestaci toho druhého. O dítě jde do 17 let věku. Podle českých zákonů do tohoto věku dítě nesmí provozovat ani sexting ve formě fotografií či videí, která jsou na hraně či přímo dětskou pornografií. A její výroba a šíření je u nás trestným činem. Dítě se tak může stát jak obětí, tak pachatelem.

Jak vnímáte přítomnost mobilů ve školách a čas trávený před obrazovkou doma?

Četnost užívání mobilů ve školách si tyto instituce regulují samy. Některé je zakazují ve výuce, někde naopak vůbec ne. Zhruba polovina škol ale zakazuje mobily úplně, tedy i o přestávkách. Z pohledu prevence rizik je totiž právě přestávka problematickou dobou. Dítě s mobilem v ruce může v tu dobu vyfotit jiné dítě třeba na WC, natočit rvačku či jiné momenty a získat tak materiál pro budoucí kyberšikana. A protože zde nejde o sexuální podtext, není takové riziko vnímáno jako tolik nebezpečné. Já osobně si myslím, že telefony mají být ve škole o přestávkách zakázané. V tu dobu má dítě odpočívat, mít sociální kontakt s jinými dětmi, komunikovat, hýbat se. A mobil mu dokáže tohle všechno převálcovat. Děti bez mobilu mnohem více čtou a věnují se sociálním aktivitám, to je prokázáno výzkumem. Což platí i doma. Čas strávený před obrazovkami, tedy i u počítače postupně narůstá, říká se tomu časová tolerance.

KAMIL KOPECKÝ

Kamil Kopecký (41) je vysokoškolský pedagog působící na Univerzitě Palackého v Olomouci. Orientuje se na oblast rizikového chování v prostředí internetu a na moderní IT ve vzdělávání. Specializuje se zejména na kyberšikana, sexting, kybergrooming, rizika sociálních sítí a ochranu osobních údajů v prostředí internetu. Je vedoucím národního projektu zaměřeného na prevenci rizikového chování v prostředí internetu E-Bezpečí a zároveň vedoucím Centra prevence rizikové virtuální komunikace Pdf Univerzity Palackého v Olomouci.

A právě nárůst této tolerance je jedním ze znaků závislosti na internetu - netolismu. Rodina to může odbourat, když dítěti nabídne dostatek jiných aktivit – společně trávený čas, pobyt v přírodě, sport, kamarády. Tyto návyky by mělo mít dítě od malička. Žijeme ale v době, která je rychlá a hektická – tablet v rukou dítěte se stal časem odpovědkou pro rodiče.

Jak mají rodiče zakročit, když zjistí, že se dítě dostalo k nežádoucímu obsahu na internetu?

Sami rodiče musí v této oblasti vyvíjet proaktivitu, prostě takovým situacím předcházet. Mají za dítě odpovědnost a mají možnosti jak dětem softwarově, pomocí různých filtrů, prohlížení určitých stránek v mobilu, na tabletu a počítači znemožnit. Pokud už k tomu dojde, záleží na tom, co dítě vidělo. Po zhlédnutí pornografického obsahu může mít až trauma, a na rodičích je to rozebrat a vysvětlit, co vidělo. Právě pornografie má v pozdějším věku dítěte vliv na jeho sexuální život, na jeho představu o tom, co je normální a přirozené. A začít může právě

rizikové chování vůči druhým. Zde vidíme nejvážnější problém, který se s internetem pojí.

A mají se děti, případně rodiče, na koho obrátit?

Prostřednictvím projektu E-Bezpečí, který v Olomouci běží už deset let, pomáháme dětem v nouzi. Ty, která se ocitnou v pasti, například někomu poskytnou intimní fotku i s obličejem, nám dávají vstupy do svých profilů, my vidíme závadnou komunikaci s pachatelem a jsme schopni dítě přivést k tomu, aby situaci „nahlásilo“ rodičům. Ti pak musí celou věc oznámit policii. Podle důkazního materiálu a dalších metod, které z logických důvodů nemohu prozradit, dokážeme zjistit, kde se nachází počítač a ze které sítě pachatel s dítětem komunikuje. Trestní oznámení ale musí podat oběť s rodičem. Samy děti nemají odvahu. Pomáháme dětem i v případech, kdy je v internetovém prostředí šikanuje někdo, koho přímo znají, nebo když je někdo vydírá třeba intimními záběry.

VÍCE O PROJEKTU | WWW.E-BEZPECI.CZ